

ZAFER YALÇINPINAR

Oktay Rifat'ın dışarda kalan şiirleri

Oktay Rifat'ın daha önce yayımlanan şiir kitaplarında bulunmayan şiirleriyle bazı şiirlerinin kitaplardaki "son-biçim"lerinden ciddi derecede farklılıklar taşıyan versiyonlarını içeren, "Bu Dünya Herkese Güzel" adlı şiir kitabı, eylül ayında

Yeni Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. Alt başlığı "Dışarda Kalan Şiirler" olarak belirlenen kitapta 1932-1986 yılları arasında çeşitli dergilerde (Sessimiz, İnkılâp, Milli İnkılâp, Gündüz, Oluş, Varlık, Yücel, Aile, Yaprak, Yeditepe, Yeni Dergi, Toplum Düşün, Gösteri ve Adam Sanat'a) yayımlanmış 75 şiir bulunuyor.

Her şeyden önce, Mehmet Can Doğan'ın bu şiir kitabını yayına hazırlayarak gerçekleştirdiği çalışmanın birincil öneminden ve yarattığı değerden bahsetmek gerekiyor. "Dışarda Kalan Şiirler", Oktay Rifat'ın "kurduğu" poetikanın dilsel sınırlarını fark etmemizi ve bir Oktay Rifat şiirinin "imgesel alan derinliğindeki yerini nasıl aldığını" görmemizi sağlıyor. Bununla birlikte, Oktay Rifat'ın kitaplarına dâhil ettiği bazı şiirlerin taşıdığı "değişiklikler" kıyaslamamıza ve bu şiirlerin kalıcı-son biçimine nasıl ulaştıklarını anlamamıza da imkân veriyor.

"Bu Dünya Herkese Güzel"i içerdiği şiirleri dönemsel olarak iki bölüme ayırarak inceleyebiliriz: Oktay Rifat'ın "olgunluk öncesi" diyebileceğimiz 1932-1954 yılları arasında kaleme aldığı 32 şiiri kapsayan bölüm ile 1970 sonrasında kaleme aldığı ve "olgunluk" dönemindeki 43 şiiri kapsayan bölüm. "Perçemli Sokak" (1956), "Aşk Merdiveni" (1958), "Elleri Var Özgürlüğün" (1966) adlı şiir kitaplarının yayımlandığı 1955-1969 yılları arasına tekabül eden dönemdeyse "Dışarda Kalan Şiir" olmadığını fark ediyoruz.

Poetikasındaki şiirsel yükü

"Olgunluk öncesi" dönemin "Dışarda Kalan Şiirler"i, yeryüzünü ve yaşamı tanımlamak/tanımlamak doğrultusunda kuvvetli bir imgesel arayış, çeviklik ve yaşamı kutsayan çeşitli "öz-bakış" temayüllerini içeriyor. Bu nedenledir ki 1941'de Melih Cevdet ve Orhan Veli'yle birlikte yayımladıkları "Garip" adlı meşhur ortak kitapta ve 1945'te yayımlanan "Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler" adlı kitapta bulunan şiirlerin birçok dizim ve kelime farklılıklar taşıyan, "Dışarda Kalan Şiirler" versiyonlarının (toplamda yeni şiir)

oluşturduğunu görüyoruz. Bu dizim ve kelime tercihlerini ve "olgunluk öncesi" dönemin tamamını, Oktay Rifat'ın poetikasındaki şiirsel yükü belirleme aşaması olarak değerlendirebiliriz. 1947 yılında "Aile" adlı dergide yayımlanan "Ağaca Dedim Ki" başlıklı şiir bu konumlandırmayı anlatıyor gibidir.

(...)

"Al beni ağaç, dedim, milyon yapraklı yalnızlığına Geçir benden, dedim, topraktan emdiğini gökyüzüne savurmadan önce.

Bir dil öğret bana dağa taşta vergi, hürriyetlere, sevinçlere vergi. (...)"

Olgunluk öncesi dönemde, Oktay Rifat'ın 1956 yılında yayımlanan "Perçemli Sokak" adlı şiir kitabıyla kurduğu ve Türk Şiiri'ndeki imge yoğun akımın (Bkz İkinci Yeni, İlhan Berk, Ece Ayhan) şiirsel yükünü önceleyen iki adet "Dışarda Kalan Şiir" bulunuyor: "Güvercin" (Oluş Dergisi, 1939) ve "Masal" (Yücel Dergisi, 1945). Bu iki şiirin taşıdığı imgelem ve ses (tıpkı "Perçemli Sokak"ın Oktay Rifat'ın diğer şiir kitaplarına kıyasla dilsel bir dönüm/yenilenme noktası olması gibi) diğer "Dışarda Kalan" şiirlerden çok daha "yeni" diyebileceğimiz bir "dilsel genişleme"yi işaret ederek geleceğin (2000'lerin) şiir dilini ve imgesel alan derinliğini haber veriyor.

1976 sonrası 'olgunluk' döneminde ise Oktay Rifat'ın kelime ve dizim tercihleriyle hareket etmediğini ve bir şiirin tamamıyla "Dışarda Kalma" durumunu yüklediğini görüyoruz. Bu dönemin şiirleri "Yeni Dergi", "Gösteri", "Düşün", "Adam Sanat" adlı dergilerde yayımlanmış. Örneğin, Oktay Rifat'ın yayımlanan son şiir kitabı olan "Koca Bir Yaz"a (1987) dâhil etmediği 22 şiir olgunluk döneminin "Dışarda Kalan Şiir"lerinin büyük bir bölümünü oluşturuyor.

Sonuçta, Oktay Rifat'ın kitap bütünlüğü tercihlerinin dışında kalan ve Mehmet Can Doğan tarafından, "Bu Dünya Herkese Güzel" başlığı altında yeniden bütünlüğe kavuşturulan bu 75 adet şiir, dilsel açıdan çığır açan büyük şair Oktay Rifat'ın poetikasının nasıl oluştuğuna dair yolları işaret ediyor.

Bu Dünya Herkese Güzel

Oktay Rifat
Haz: Mehmet Can Doğan

Yeni Kredi Yayınları

114 s.

